

С.П. ПРИДАТЬКО

(Красноармійський індустріальний інститут ДВНЗ «ДонНТУ»)

ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ У ВИЩОМУ ТЕХНІЧНОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

У статті визначено найважливіші джерела і проблеми впровадження нових педагогічних технологій у навчальний процес вищих технічних закладів освіти, зазначена необхідність підвищення рівня психолого-педагогічної підготовки молодих викладачів.

Ключові слова: педагогічні інновації, технології, якість підготовки фахівців, психолого-педагогічна підготовка, навчальний процес.

Постановка проблеми. Вища школа України переживає досить болісний процес реформування, відходу від стандартизації навчального процесу. Триває інтенсивне переосмислення цінностей, відхід від консерватизму у навчально-виховному процесі, зміна парадигми у напрямках освіти, самоосвіти, виховання і самовиховання протягом усього життя. Навчальні заклади отримали право вибору між традиційними і інноваційними варіантами, формами і методами навчання. Добре це чи погано покаже час, але безперечним є те, що зміни в суспільному житті держави пробудили ініціативу викладачів і долають стереотипи педагогічного мислення.

Суттєві зміни, які відбулися і продовжуються у сучасному українському суспільстві, висувають нові вимоги щодо якості підготовки спеціалістів різних галузей промисловості.

Метою статті є розгляд педагогічних інновацій у вищому технічному закладі.

Основний виклад матеріалу. Для вищих технічних навчальних закладів донецького регіону підготовка висококваліфікованих гірничих інженерів завжди була і залишається найважливішою задачею. Успішне вирішення даної задачі можливе лише за умов особливої уваги до модернізації навчального процесу, впровадження інноваційних педагогічних технологій з урахуванням найважливіших методологічних основ і національних педагогічних традицій.

Необхідність формування інтелектуального потенціалу України вимагає нового педагогічного бачення, створення умов для підготовки фахівців нового гатунку, активізує багаточисельні дослідження [1,2], присвячені розробкам нового змісту освіти, інноваційним педагогічним технологіям. Основу інноваційних процесів в освіті складають дві важливі проблеми педагогіки - проблема вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду та проблема впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику. Результатом інноваційних процесів є використання теоретичних і практичних нововведень, а також новітніх педагогічних технологій, що утворюються на межі теорії і практики; педагог-новатор виступає автором, дослідником, користувачем і пропагандистом нових педагогічних технологій, теорій, концепцій. Слід відзначити, що зацікавленість вчених-педагогів визначається не лише новими ідеями, підходами, методами, а перш за все, суспільними потребами і проблемами виховання і самовиховання творчої конкурентноздатної особистості. Особливого значення і ваги набувають напрацьовані педагогічною наукою протягом багатьох років, але не затребувані суспільством технології, педагогічні пошукові експерименти. Дослідження останніх років [3, 4] показали: впровадження інноваційних технологій у навчальний процес вимагає системного цілісного підходу, визначення провідних тенденцій і суперечностей їх розвитку, нового погляду на фундаментальні проблеми навчання. У сучасній системі вищої освіти мають місце педагогічні інновації як практичного, так і теоретичного рівнів, вони є показником її активного розвитку та адаптації до нових соціально-економічних умов, намаганням відповідати потребам і запитам суспільства. Сьогодні реформування вищої освіти відбувається на різних рівнях:

- на рівні змісту - програми нових навчальних предметів;

- на рівні методики - проекти, технології, методики, наприклад, психолого-педагогічна система творчого виховання, технології особистісно-зорієнтованого навчання, технології модульно-розвивального навчання;
- на рівні форм навчальної діяльності - дистанційні форми навчання;
- на рівні засобів навчання - використання комп'ютерної техніки, електронних навчальних засобів, мережі Інтернет;
- на рівні управління освітньою системою;
- на рівні послуг - різні форми дистанційного навчання, нові навчальні курси.

Філософське розуміння змісту педагогічних інновацій полягає у створенні нового продукту інтелектуальної діяльності людини, яка має суспільну значущість та узагальнено може бути охарактеризованою двома ознаками: *перетворенням* явищ, речей, процесів, *новизною* форм, методів, підходів. Інноваційні процеси є механізмом інтенсивного розвитку будь-якої науки. Педагогічні ж інновації функціонують на таких рівнях: *створення*, теоретичне і практичне *вивчення* (освоєння), *впровадження*; кожен з вказаних рівнів має свою технологію і особливості. Найскладнішим у практичному розумінні, безумовно, є рівень впровадження, адже реалізація ідей, результату теоретичного інтелектуального, експериментального пошуку потребує не тільки розуміння проблеми, яку автори намагаються вирішити, але і віри, бажання педагогів піднятися на більш високий щабель професійної майстерності.

Стрімке зростання обсягу інформації обумовлює необхідність її аналізу та оптимального відбору. Суперечність між масою нових відомостей і рамками навчально-виховного процесу створює проблему базової освіти та необхідного для майбутнього фахівця мінімуму знань. Постійна робота щодо відбору навчального матеріалу і його оновлення у відповідності до реалій виробництва — одне із суттєвих джерел педагогічних інновацій. У цьому плані важливим є передовий досвід вузів. Деякі педагоги вищої школи [7,8] пропонують активізувати роботу щодо організації самостійної роботи студентів, зменшити кількість лекційних, аудиторних навантажень. Але такий розподіл навчального навантаження студента слід розглядати у неподільній єдності з репродуктивним, творчим, комбінованим варіантами самостійної роботи, інакше він не буде відображати ритму роботи вищої школи і не зможе бути використаний повною мірою для її планування, організації та управління. Виходом зі становища, що склалось, є скорочення обов'язкових лекцій та інших занять з таким розрахунком, щоб викладання загальноосвітніх предметів повністю завершувалось на другому курсі, а надалі магістральним шляхом здобування вищої освіти мала стати науково-дослідна робота студента. Через своє окреме дослідження, нехай нескладне, студент має піднятися до загальних проблем науково-технічного прогресу. І знову маємо суперечність: для впровадження такої системи освіти необхідні докорінні зміни навчальних планів, підвищення матеріальної бази вузів, нові програми співробітництва вищих технічних закладів освіти з базовими підприємствами, і найважливіше - *науково-педагогічні кадри* з новим сучасним професійним і психолого-педагогічним баченням, розумінням і бажанням розв'язати насущні освітні і професійні проблеми.

Кожен інноваційний процес пов'язаний із творчістю, креативністю особистості педагога, управлінця системою освіти; мета такої діяльності – підвищення ефективності та якості навчання і виховання, а одним із важливих завдань є формування та розвиток інтелектуальної, творчої, компетентної особистості. Україна завжди була багата талановитими педагогами, не збідніли ці джерела і сьогодні, завдяки доробкам педагогів-новаторів [9,10] сучасний навчально-виховний процес набуває особистісно-зорієнтованого характеру, інноваційні процеси стали стійкою тенденцією розвитку освіти. Суперечність між можливостями особистості викладача і реальною ситуацією (інтелектуальною, творчою, матеріальною), що склалась у вузі також є джерелом педагогічних інновацій. Внутрішнє занепокоєння творчої особистості, невдоволення існуючим станом рівня викладання, матеріальної бази спонукає до пошуків нового. Постійний пошук шляхів подолання педагогічних проблем, що виникають, вимагає нестандартних оригінальних рішень. Саме

результатом такого творчого пошуку стали педагогічні інновації. Необхідно зазначити, що сучасна вища школа потребує підвищення якості і оновлення науково-педагогічних кадрів, поповнення психолого-педагогічних знань працюючих викладачів. Залучення до викладацької діяльності випускників вищих технічних закладів освіти з одного боку є позитивною тенденцією, адже оновлення (у даному випадку оновлення кадрів) завжди сприяє інноваціям, з іншого — відсутність спеціальної педагогічної підготовки, або її недостатність - стримує інноваційний процес, створюється суперечність інформаційного типу. Педагогічні інновації, у зв'язку з відсутністю належної педагогічної експертизи та апробації, недостатньою спеціальною педагогічною та психологічною підготовленістю педагогічних кадрів, не знаходять подальшої реалізації. Часто поспішне впровадження нововведень призводить згодом до відмови від них. Увесь цей комплекс причин свідчить про не сформованість у вищих навчальних закладах потрібної морально-психологічної і ділової атмосфери, іншими словами — інноваційного середовища. Відсутність такого середовища спричиняє методичну непідготовленість викладачів, недостатню їх поінформованість щодо педагогічних нововведень. Натомість сприятливе інноваційне середовище дає змогу долати опір консервативно налаштованих педагогів щодо нововведень, допомагає подоланню стереотипів професійної діяльності. Конче необхідним сьогодні є підготовка і перепідготовка науково-педагогічних кадрів, яка не була б формальною, а давала реальні результати: знання про сучасні педагогічні доробки і технології, особливості організації навчально-виховного процесу.

Висновки. Нові ідеї, у тому числі і педагогічні, безумовно, з часом технологічно матеріалізується, переноситься у практичну площину. Реалізувати нові педагогічні технології у вищих технічних закладах освіти приречені як молоді так і досвідчені викладачі. Велике значення для вирішення зазначених вище проблем має створення відповідних часу матеріальних, педагогічних, психологічних умов.

Література

1. Proceedings of IV International Conference «Strategy of Quality in Industry and Education» 6 -13 June, 2009, Varna, Bulgaria.
2. Бондаренко М. Впровадження інноваційних технологій навчання задля забезпечення якості освіти та ефективного міжнародного співробітництва / М.Бондаренко, Н.Лесна, В. Репка // Вища школа. – 2009. - № 5. – С.58-61.
3. Бачинська Є.М. Механізм реформування інноваційного освітнього простору в регіоні // Педагогіка і психологія. – 2007. - № 1. – С.79-89.
4. Півняк Г. В. Інноваційний розвиток вищої освіти // Освіта України. – 2007. -№17-18–С89
5. Андрущенко В.П. Модернізація педагогічної освіти України в контексті Болонського процесу // Вища освіта України. – 2004. - №1. – С.5-9.
6. Жижко Т. А. Реформа університетської освіти в контексті Болонських домовленостей // Вища освіта України. – 2010. - № 2. – С.28-35.
7. Положення про самостійну роботу студентів економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка // Вища школа, 2007. – С.101-105.
8. Паршакова О.Д. Проблеми організації і контролю самостійної роботи студентів у світлі Болонського освітнього процесу // Вища освіта України.– 2010. - № 2.– С.36-43
9. Кліменко В. Наступність як основа підготовки сучасних фахівців технічного профілю // Вища школа. – 2010. – № 7-8. – С.57-63.
10. Таланова Ж.В. Стан і проблеми участі України у Болонському процесі // Вища освіта України. – 2010. - № 2. – С.22-27.

Надійшла до редколегії 25.02.2011

Придятько С.П. Педагогические инновации в высшем техническом учреждении образования

В статье определены важнейшие источники и проблемы внедрения новых педагогических технологий в учебный процесс высших технических учебных заведений,

отмечена необходимость повышения уровня психолого-педагогической подготовки молодых преподавателей.

Ключевые слова: *педагогические инновации, технологии, психолого-педагогическая подготовка, учебный процесс.*

Pridatko S. Pedagogical innovations at the technical higher educational establishment

The most important sources and problems of introducing the new pedagogical technologies into the process of study at the technical higher educational establishments have been determined in the article. The necessity of raising the level of psychological and pedagogical qualification of young teachers has been noted.

Key words: *pedagogical innovations, technologies, psychological and pedagogical qualification, process of study*